

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е № 7

София, 16 юни 2026 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Павлина Панова

Членове: Надежда Желепова

Атанас Семов

Красимир Влахов

Янаки Стоилов

Соня Янкулова

Борислав Белазелков

Десислава Атанасова

Галина Тонева

Сашо Пенев

Невин Фети

Орлин Колев

при участието на секретар-протоколита Десислава Пенкова разгледа в закрито заседание на 16.06.2026 г. конституционно дело №10/2026 г., докладвано от съдия Орлин Колев.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България във фазата на произнасяне по допустимостта на искането по чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 20.04.2026 г. по искане на състав на Районен съд – Тутракан (ТнРС) за установяване на несъответствието с чл. 121, ал. 1 и с чл. 122, ал. 1 от Конституцията на §7 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (обн. ДВ, бр. 100 от 2019 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 55 от 2026 г.; ПЗР на ЗИДГПК), с който е изменена разпоредбата на чл. 415, ал.

1, т. 2, като накрая е добавено: „и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението“.

В рамките на висящото пред ТнРС гражданско дело за издаване на изпълнителен лист в полза на кредитора въз основа на издадената на 18.07.2025 г. заповед за изпълнение на парично задължение по реда на чл. 410 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК), след предявен иск за установяване на вземането и прекратено исково производство с определение на Софийския районен съд (СРС), сезирацията съд отправя искане до Конституционния съд, като излага следните съображения:

Според вносителя разпоредбата на чл. 415, ал. 1, т. 2 ГПК в частта „и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението“ противоречи на чл. 121, ал. 1 и на чл. 122, ал. 1 от Конституцията.

Вносителят намира противоречие на оспорената разпоредба и с принципа на равенство на гражданите пред закона. Посочва, че „законът може за едно и също право или задължение да предвижда диференциация, но това не води до извод за нарушаване на посочения конституционен принцип, ако диференциацията се основава на определен критерий и на него отговарят всички от една група субекти“.

Посочва още, че „[п]ривилегии и ограничения могат да бъдат въведени за постигането на определени социални, икономически и други обществено значими цели, при спазването на изискванията за пропорционалност“, и посочва, че с оспорената разпоредба, въведеният от законодателя критерий „се основава на качествата на връчителя и специфичните обстоятелства, съпътстващи връчването“, а не на критерий,

който „се гради на характерни особености на кредиторите или длъжниците, на вида на вземанията или на принципни различия в процесуалното положение между длъжниците и кредитора“.

Вносителят твърди „неравенство между правата на кредитора и длъжника в различните стадии на процеса“ и посочва, че „[а]ко в общият исков процес исковата молба бъде връчена на ответника по реда на чл. 47, ал. 5 от ГПК, на осн. чл. 46, ал. 6 от ГПК на ответника следва да бъде назначен особен представител (независимо дали ответника живее или не живее на адреса). В заповедното производство обаче, в хипотезата когато длъжникът не може да бъде намерен на регистрираните постоянен и настоящ адрес и не може да се установи дали длъжника живее там, негов особен представител не се назначава, а директно се пристъпва към принудително изпълнение“.

Посочва, че защитата в заповедното производство по реда на чл. 423 ГПК „се гради върху предположението, че длъжника ще разбере своевременно за образувания изпълнителен процес“, а в случаите на регистриран адрес в страната и обичайно местопребиваване в чужбина съдът би могъл да издаде заповед за изпълнение, като в процеса по принудително изпълнение ще се назначи особен представител и същият ще е с ограничена компетентност.

Вносителят изтъква, че „[п]ри отпадане на действието на атакуваната разпоредба [...]ози особен представител вече ще може не само да прави всякакви материалноправни възражения [...], но и да поиска събирането на доказателства във връзка с направените възражения“.

Според сезиращия съд „[и]менно тази разлика във възможностите за защита на длъжника, нарушава равенството и условия за състезателност между длъжника и кредитора в заповедната фаза на процеса [...]. Това ограничаване на процесуалните средства е предоставено изцяло на

дискрецията на кредитора, в частност на желанието му да избере заповедния или директно искивия път за установяване и събиране на вземанията си“.

Според вносителя „[п]роизнасянето на Конституционния съд относно съответствието на атакуваната разпоредба с КРБ ще отговори на въпроса дали заповедния съд (ТнРС) следва да издаде изпълнителен лист (в случай, че разпоредбата съответства на КРБ) или на заявителят следва отново да бъдат дадени указания да заведе иск пред СРС (в случай, че разпоредбата не съответства на КРБ)“.

Непропорционалността с оглед на преследваната цел на оспорваната разпоредба аргументира с по-голямата значимост от избягване на последиците от незаконосъобразно образуван изпълнителен процес срещу длъжника в сравнение с понасянето на разноски от евентуален исков процес.

Прави извод, че „[а]такуваната разпоредба не е в пряка колизия с правото на ЕС“, и също така посочва, че „[о]бвяването ѝ за противоконституционна обаче би могло да подобри взаимодействието между националната правна и долупосочените инструменти за сътрудничество между държавите членки. [...] Регламент №805/2004 предвижда възможност издадените в Република България заповеди за изпълнение, да бъдат приети за подлежащи на изпълнение актове по чл. 3, пар. 1, б. „б“ от Регламента, като за събирането ми в друга държава членка бъде издадено Удостоверение за европейско изпълнително основание. За тази цел обаче следва да бъдат изпълнени изискванията в Глава III от Регламента“.

Също така посочва, че „[с]ъгласно чл. 14, пар. 2 от Регламента връчването без потвърждение за приемане от длъжника (каквато е хипотезата на чл. 47, ал. 5 от ГПК) не може да бъде извършено, ако адресът на длъжника не е известен със сигурност. [...] Фактът, че длъжникът има регистриран постоянен и настоящ адрес в страната, сам по себе си не

установява с категоричност пребиваването му е на този адрес (Решение на СЕС по дело С-222/23)“.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, съобрази следното:

Искането е направено от субект на инициатива съгласно чл. 150, ал. 2 от Конституцията – съд (съдебен състав), във връзка с разглеждано от него конкретно дело.

Предмет на искането е обявяване на противоконституционност на закон – §7 ПЗР на ЗИДГПК, с който е изменена разпоредбата на чл. 415, ал. 1, т. 2 ГПК, като накрая е добавено „и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението“. Този закон е влязъл в сила, поради което „предметът на искане за обявяване на противоконституционност е изменената или допълнена разпоредба на действащия закон, в която измененията или допълненията са инкорпорирани“ (Определение от 29.09.2015 г. по к.д. №6/2015 г.; Определение от 20.11.2025 г. по к.д. №15/2025 г.). Конституционният съд не намира основание да се отклони от възприетото в своята практика, поради което приема, че в случая предмет на оспорване е разпоредбата на чл. 415, ал. 1, т. 2 ГПК в частта „и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението“, а не §7, с който е допълнена посочената законова разпоредба.

Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост по предходно искане със същия предмет, поради което не е налице отрицателната процесуална предпоставка по чл. 21, ал. 6 ЗКС.

Задължение на сезирация съд е да обоснове приложимостта на оспорения закон по конкретното дело, което е от определящо значение за наличието на правен интерес от отправяне на искане до Конституционния съд. Както е подчертано в Определение №2/2024 г. по к.д. №8/2024 г., „задължение на сезирация съд е първи да обоснове, че поставеният въпрос е от значение за решаване на конкретното дело, и да определи приложимото право“. В същия смисъл и в Определение от 14.09.2021 г. по к.д. №13/2021 г., и в Определение №5/2022 г. по к.д. №12/2022 г. Съдът изрично е посочил, че изясняването на приложимото право е задължение на сезирация съдебен състав и е необходим елемент от преценката му дали законната разпоредба, чиято конституционност се оспорва, е от значение за решаването на разглежданото от него дело.

Вносителят на искането посочва, че „[п]роизнасянето на Конституционния съд относно съответствието на атакуваната разпоредба с КРБ ще отговори на въпроса дали заповедния съд (ТнРС) следва да издаде изпълнителен лист (в случай, че разпоредбата съответства на КРБ) или на заявителят следва отново да бъдат дадени указания да заведе иск пред СРС (в случай, че разпоредбата не съответства на КРБ)“. Сезирация съд приема, че установяването на несъответствие на оспорената разпоредба с чл. 121, ал. 1 и с чл. 122, ал. 1 от Конституцията ще доведе до нейното неприлагане и по аргумент от чл. 151, ал. 2 от Основния закон ще се приложи нормата без нейното допълнение.

Преценката на сезирация съд относно приложимото право по конкретното дело не обвързва Конституционния съд, който по силата на чл. 13 ЗКС сам преценява компетентността си да се произнесе по искане, с което е сезиран (Определение №2/2010 г. по к.д. №17/2009 г.; Определение №2/2022 г. по к.д. №15/2021 г.; Определение №6/2022 г. по к.д. №13/2022 г.; Определение №5/2024 г. по к.д. №12/2024 г.; Определение №6/2024 г. по к.д. №19/2024 г.; Определение №10/2024 г. по к.д. №22/2024 г.).

В конкретния случай Съдът намира, че разпоредбата на чл. 415, ал. 1, т. 2 ГПК в оспорената част не е приложимо право пред сезиращия съд на етапа, на който се намира производството пред него. В самото искане е посочено, че сезиращата компетентност на съдебния състав по чл. 150, ал. 2 от Конституцията е упражнена във връзка с образувано заповедно производство, в което е издал заповед за изпълнение в полза на заявителя, като „при опит да се връчи заповедта на първия длъжник на регистрираният му постоянен и настоящ адрес, адресът е посетен три пъти. [...] Призовкарят е посочил, че не е открил адресата, „... нито се отваря“. По разпореждане на съда е залепено уведомление на 14.12.2025 г. [...] Съдът е приел, че в тази хипотеза ЗИ е връчена в хипотезата на чл. 47, ал. 5 от ГПК“. Посочено е също така, че „[д]околкото по делото няма данни лицето да живее на адреса, Районен съд - гр. Тутракан е преценил на осн. чл. 15 от ЗНА, че не следва да приложи противоречащата на КРБ изменение на чл. 415, ал. 1, т. 2 от ГПК, като вместо това се е съобразил с предходната редакция на разпоредбата и е указал на заявителя да предяви иск относно вземането си“. Според изложението в искането и приложеното към него Определение №4621/02.02.2026 г. по гр.д. №2426/2026 г. на Софийския районен съд, 157-и състав, искиният съд е върнал исковата молба на заявителя поради липса на правен интерес. Съдът е приел, че заповедта за изпълнение е била връчена по реда на чл. 47, ал. 5 ГПК на 28.12.2025 г., когато е изтекъл двуседмичният срок длъжникът да се яви в канцеларията на съда, като при липса на подадено в срока по чл. 414, ал. 2 ГПК възражение заповедта е влязла в сила. Разпоредено е след влизане в сила на определението същото да се изпрати на заповедния съд „за преценка за издаване на изпълнителен лист“. При извършване на тази преценка заповедният съд на основание чл. 130, ал. 2 от Закона за съдебната власт е обвързан от указанията в т. 13 от Тълкувателно решение №4 от 18.06.2014 г. по Тълкувателно дело №4/2013 г. на ОСГТК на ВКС, според които издадената заповед за изпълнение не подлежи на

обезсилване, когато производството по иска за вземането бъде прекратено поради преценка за влизане в сила на заповедта – защото в такъв случай въз основа на влязлата в сила заповед се издава изпълнителен лист.

От изложеното е видно, че производството пред сезирация съд се намира в стадия на издаване на изпълнителен лист въз основа на влязлата в сила заповед за изпълнение, а не на преценка относно необходимостта от даване на указания на кредитора за предявяване на иск за вземането си по чл. 415, ал. 1 ГПК. На този етап от производството оспорената частично разпоредба на чл. 415, ал. 1, т. 2 ГПК следователно не е приложимо право и евентуалното ѝ обявяване за противоконституционна с оглед уреденото в чл. 151, ал. 2, изр. второ от Конституцията действие по време на решението на Конституционния съд не би имало ефект, който да бъде съобразен по делото пред сезирация съд, което обуславя недопустимост на искането по чл. 150, ал. 2 от Конституцията. Както е подчертано в Определение №6/2024 г. по к.д. №19/2024 г., „произнасянето на конституционната юрисдикция има смисъл само ако може да бъде взето предвид от сезиралата го юрисдикция и въпросът за конституционносъобразността на приложимия по висящото дело закон не би имало мотив да се поставя и решава, ако отговорът на същия няма да има ефект за разрешаването на правния спор, по повод на който е сезиран Конституционният съд“.

Предвид горното оспорената законова разпоредба не се явява приложимо право във висящото производство пред сезирация съд, поради което и решението на конституционната юрисдикция по съществуващото на направеното искане не може да бъде приложено при решаване на делото като условие Конституционният съд да постави в ход компетентността си по чл. 149, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 150, ал. 2 от Конституцията.

Конституционният съд намира, че по изложените съображения искането „не може да постигне заложеното в разпоредбата на чл. 150, ал. 2 от Конституцията, а именно – осъществяване на ефективно сътрудничество

между сезирация съд и Конституционния съд с оглед решаването на висящото пред районния съд дело в съответствие с постановеното от конституционната юрисдикция решение“ (Определение №3/2024 г. по к.д. №6/2024 г.), поради което искането следва да бъде отклонено като недопустимо.

По изложените съображения и на основание чл. 19 ЗКС и чл. 26, ал. 1 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

ОТКЛОНЯВА искането на състав на Районен съд – Тутракан за установяване на противоконституционност на чл. 415, ал. 1, т. 2 от Гражданския процесуален кодекс в частта „и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението“ (обн. ДВ, бр. 100 от 2019 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 55 от 2026 г.).

ПРЕКРАТЯВА производството по делото.

ВРЪЩА искането на подателя заедно с препис от определението.

Съдиите Янаки Стоилов, Соня Янкулова, Борислав Белазелков, Галина Тонева и Орлин Колев са подписали определението с особено мнение.

Съдия Атанас Семов и съдия Невин Фети са подписали определението със становища.

Председател:

Павлина Панова